

Strategisk Næringsplan

BØ KOMMUNE 2014 – 2020

MED HANDLINGSPLAN FOR 2014

Versjon: 01.05 2014

Forankring og prosess strategidokumentet 2014 - 2020

Behovet for en strategisk næringsplan ble initiert av den administrative ledelsen i Bø kommune våren 2013. En prosess og framdriftsplan ble utarbeidet høsten 2013, der en tok sikte på kjøre en parallell prosess med utarbeidelse av kommuneplanens samfunnsdel 2014 – 2020.

Prosesen i 2014 har inneholdt følgende aktiviteter:

- Workshop og forankring i Bø kommunestyre 30.01
- Workshop og forankring i Næringslivet i Bø 20.02
- Forslag til plan utarbeides og legges fram for næringsliv og politiske myndigheter (april 2014)
- Endelig politisk behandling i Bø kommunestyre (juni 2014)

Planforutsetninger, trender og regionale forhold

De siste tiårenes forskning har pekt på en samfunnsutvikling som i stadig større grad er preget av en økende globalisering. Internett tar oss kloden rundt på sekunder, varer transporteres mellom alle verdenshjørner, og billige flybilletter gjør oss i stand til å reise stadig oftere og lengre. Flyten av informasjon, varer, folk, kultur og kapital er mer omfattende enn noen gang, og kobler oss alle

sammen på en ny måte. Den økte økonomiske og kulturelle samhandlinga gir oss mange muligheter, men også noen nye utfordringer.

Bilde: Fra workshop i kommunestyret i Bø 30.01 2014

Det pekes derfor på at det parallelt med globaliseringa foregår sterke regionaliseringsprosesser. Det vil si at det regionale og lokale nivået i økonomien blir stadig viktigere og mer betydningsfullt for utviklinga av det lokale mulighetsrommet. Dette innebærer i praksis at situasjonen og mulighetene framover i Bø ikke kan vurderes

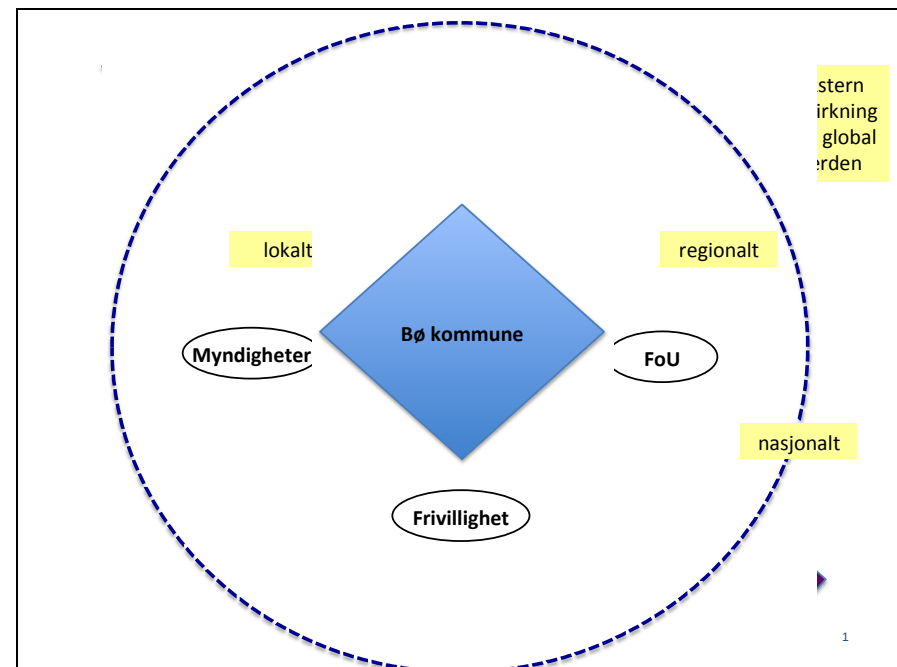
isolert. Bø er en del av både Nord-Norge, Nordland og Vesterålsregionen. Våre regionale og interkommunale samarbeidsaktører tilhører Vesterålsregionen, som er definert som en "småsenterregion". Vesterålen ligger utenfor pendleravstand til andre større arbeidsplasskonsentrasjoner. Regionen må derfor utvikle sin egen attraktivitet og nye arbeidsplasser for å kunne vokse.

Ei av de mest markante drivkreftene i dag består av en sterk sentralisering inn mot de største byene, kanskje større enn noen gang tidligere. Vekstaksene forsterker seg, mens distrikter og periferi svekkes. De tunge offentlige investeringene styres mer mot vekstområder og sentrale strøk, samtidig som unge mennesker med høg utdanning samler seg i de største tettstedene. På kort sikt er det vanskelig å se at denne trenden vil snu.

Som en følge av dette må man anta at interkommunalt samarbeid, kommunegrenser og antall kommuner blir satt under press i årene framover. Dette er av den nyvalgte regjeringen allerede uttalt som en hovedsak – og vil også for Bø kommune og Vesterålsregionen bli en viktig sak.

Fisk har alltid vært hovednæringsgrunnlaget i Vesterålen som følge av nærheten til de rike fiskebankene i havet. Fiskeriene har preget

bosettingsmønsteret i Vesterålen, og tradisjonelt vært viktigste næringsvei, ofte i kombinasjon med jordbruk. Halvparten av alle sysselsatte i industrien i Vesterålen er tilknyttet en eller annen form for fiskeforedling.

Figur 1) Utviklingskrafta i Bø ligger ikke bare i samhandlinga mellom næringsliv, myndighetene, FoU-miljøene og frivillig sektor lokalt, men også i samarbeidet regionalt og nasjonalt.

Hovedtrekkene i nærings- og sysselsettingsutviklingen i Vesterålen de siste 20 årene viser følgende hovedtrekk:

- Stor nedgang i sysselsetting innen fiske og fangst
- Oppdrettsnæringen har hatt sterk vekst i regionen de siste 20 årene
- Nedgang i fiskeforedling; i alle kommunene unntatt Lødingen og Hadsel
- Nedgang innen jordbruket; her er nedgangen størst i Andøy, Bø og Hadsel
- Vekst innen varehandel, hotell og restaurant: Her har Sortland og Øksnes hatt sterk vekst. Hadsel har liten endring mens de øvrige kommunene har hatt svak nedgang i sysselsettingen
- Økning innen kommunal, fylkeskommunal og statlig virksomhet

Sammen med de sterke sentraliseringskreftene er informasjonssamfunnet og utviklingsrevolusjonen her akkurat nå. Tempoet på utviklingen og det som skjer rundt oss øker hele tiden. Presset på evnen til å tilpasse seg og ha tilgang på riktig kompetanse blir stadig sterkere. Det blir derfor de regioner og lokalsamfunn som er mest tilpasningsdyktig som vil oppleve vekst og utvikling i årene framover. Regionene som klarer denne tilpasningen vil også være attraktive for ung og kompetent

arbeidskraft. I Bø vil en være avhengig av et tett samarbeid med de øvrige kommunene i Vesterålen - slik at en kan bli del av en attraktiv region i vekst.

Næringsliv og sysselsetting

Næringslivet i Bø er preget av mange små bedrifter. I 2012 hadde kun to bedrifter flere enn 30 ansatte (begge 31 ansatte), 6 bedrifter hadde mellom 10 og 30 ansatte, mens 10 bedrifter hadde flere enn 5 ansatte. Den desidert største arbeidsgiveren er Bø kommune, som også er en viktig kvinnearbeidsplass.

Primærnæringer som fiske og landbruk har tradisjonelt vært viktige næringer i Bø. Dette er næringer som har gjennomgått store strukturendringer de siste 10-årene, noe som har bidratt til en kraftig reduksjon i sysselsettingen.

Tabell 1 viser de 10 største næringene basert på antall sysselsatte. Her er også den offentlige sysselsettingen inkludert. Pleie- og omsorgstjenestene utgjør en viktig og stor del av sysselsettingen i kommunen – ikke minst med tanke på arbeidsplasser for kvinner. Fiske og akvakultur er fortsatt en betydelig næring i Bø, mens jordbruk og skogbruk så vidt kommer med blant de 10 største næringene. Det er i tillegg viktig å legge merke til at kommunen har betydelig sysselsetting innenfor ulike typer av anleggsvirksomhet.

Fortsatt er næringsmiddelindustri i forbindelse med bearbeiding og videreforedling av råvarer fra fiske og akvakultur en betydelig næring i Bø.

Nr.	Næring	Antall
1	Pleie og omsorg i institusjon	152
2	Handelsvirksomhet	109
3	Omsorg uten botilbud, barnehager, mv	98
4	Fiske og akvakultur	90
5	Næringsmiddelindustri	87
6	Anleggsvirksomhet	85
7	Helsetjenester	71
8	Undervisning	68
9	Offentlig administrasjon	58
10	Jordbruk og skogbruk	49

Tabell 1: De 10 største næringene etter sysselsetting i Bø.

I 2012 var det 1163 sysselsatte i kommunen, fordelt på 628 menn og 535 kvinner. Av disse pendlet så mange som 245 ut av kommunen, 175 av disse var menn. 52 arbeidstakere pendlet inn til kommunen, noe som bidrar til netto utpendling med 192 personer.

SWOT analysen

Bø kommune har fortrinn og muligheter det er mulig å utvikle i et bærekraftig perspektiv, og som kan gi grunnlag for økt verdiskaping og flere arbeidsplasser. SWOT analysen er satt sammen på bakgrunn av både statistikk, kunnskap og innspill i forbindelse med involveringsprosessene som er gjennomført.

Styrker (i dag)	Svakheter (i dag)
• Liten kommune med de fortrinn det innebærer • Beliggenhet nært viktige fiskefelter • Beliggenhet nært framtidige olje- og gassressurser • Beliggenhet langs farleden mot Barentsregionen og Nord-Øst passasjen • Påviste volumer av etterspurte mineralske ressurser • Godt utbygde havner • Attraktive boområder med sjøtilgang • En sterk frivillig sektor • Bolyst blant innbyggerne • Kompetanse på eldreomsorg • Kompetanse innenfor kultur og arrangementer • Kompetanse innenfor reiseliv	• Betydelig befolkningsnedgang over mange år • Ungdommen flytter ut – gir stadig større andel eldre i befolkningen • Mangler et tydelig kommune- og handelssenter • Få nye attraktive arbeidsplasser i de nye næringene • Tar ikke sjansene – utnytter ikke mulighetene når de dukker opp • Lavt utdanningsnivå – mangel på akademisk kompetanse • Mange små bedrifter – mangel på privat og offentlig kapital • Kommunens økonomiske handlingsrom er redusert – høy lånegjeld • Ikke del av en felles bo- og arbeidsregion

• Godt utbygd bredbåndsinfrastruktur • Sterk akvakulturaktør med lokalt eierskap • Arbeidsstokk med kompetanse innenfor anleggsvirksomhet • Produserer varer som eksporteres til markeder utenfor kommunen • Medlem av Vesterålen regionråd – som gir mulighet for interkommunalt samarbeid innenfor en rekke områder • Tilgang til kunnskap og kompetanse gjennom samarbeidet med SINTEF/NTNU	• For lite utviklet forpliktende interkommunalt samarbeid • Sårbar veginfrastruktur for inn- og uttransport (Rv 820) • Bygdedyret fortsatt framtreddende • For lite samarbeid i næringslivet • Mangler en offensiv fiskeripolitikk • Fiskeflåten kraftig redusert, kun 3 båter over 90 fot • Lav foredlingsgrad av fiskeriprodukter • Mangler lavterskel boligtilbud for utleie
---	--

Muligheter (framover)	Trusler (framover)
• Utnyttelse av beliggenhet og infrastruktur mht fiskerinæringa • Utnyttelse av beliggenhet mht både dagens og framtidig olje- og gassvirksomhet i nordområdene • Verdiskaping og nye arbeidsplasser ifm utvinning og bearbeiding av mineralske råstoffer • Større variasjon i tomter og boliger som kan tilbys aktuelle tilflyttere • Tilrettelegge for bygging av flere fritidseiendommer • Utnytte mulighetene som ligger i et forsterket samarbeid med frivillig sektor • Utnytte mulighetene som kompetanse innenfor eldreomsorg gir • Styrke og utvikle det regionale samarbeidet innenfor det interessepolitiske arbeidet	• Befolkningsnedgangen fortsetter • Vesterålsregionen stagnerer • Mangel på privat investeringskapital • Fiskeforedlingsanleggene blir stående tomme • Ungdom flytter ut – og kommer ikke tilbake • Bø klarer ikke å utnytte beliggenhet mht olje- og gassvirksomheten i Nordområdene • Økt trussel ifm forurensning som følge av økt olje- og gassaktivitet • Kommunen klarer ikke å samle seg om strategiene framover • Mangel på offensiv fiskeripolitikk • Mangel på samarbeidsånd i næringslivet • Utnytter ikke mulighetene når de dukker opp • Nytt inntektssystem for kommunene i Norge • Ny kommunestruktur

Overordna målsetting

”Utvikle flere arbeidsplasser basert på kommunens fortrinn”

Bø fremstår som en offensiv næringskommune – som er attraktiv i forhold til å bo, leve og virke.

STRATEGIENE

Framover handler det om å styrke utviklingen av eksisterende næringsliv og sørge for å bli attraktiv for nye aktører. Bø kommune må sørge for å ta lederrollen ifm utnyttelse av de muligheter og fortrinn en har. I første rekke knytter fortrinnene seg til forhold som beliggenhet, tilgang på naturressurser og kompetanse innenfor noen bransjer. Næringsaktører som vil og kan må følges tett opp slik at kommunen på best mulig måte kan bidra som tilrettelegger og offensiv samarbeidspartner.

Strategi 1

Tett og god dialog mellom kommunen og næringsaktørene

I Bø må vi samarbeide. Det gjelder både mellom kommunen og næringslivet, men ikke minst må også næringsaktørene samarbeide seg imellom. Det gjør at vi kan utnytte felles kompetanse – og på den måten stå sterkere mht å utnytte de muligheter vi har. Kommunen som "eier" av stedet må ta ansvar for å fasilitere denne type samarbeid.

Strategi 2

Utnytte kommunens beliggenhet og lokalisering nært viktige fiskefelt, ytre farled, olje- og gassaktiviteter i nordområdene

Bø har en attraktiv beliggenhet. Det er fortrinn som er komparative og ikke kopierbare. Det må utnyttes strategisk framover. Kommunen må sørge for å knytte seg på de riktige aktørene – og jobbe sammen med disse for å utvikle de muligheter som avdekkes.

Strategi 3

Utnytte kommunens mineralske ressurser

Bø har mineralske ressurser "av nasjonal interesse" jf NGU (Norges Geologiske Undersøkelser). Det finnes i tillegg private aktører som utnytter deler av disse ressursene mht verdiskaping og nye arbeidsplasser. Kommunen må sørge for forutsigbare rammebetingelser som gjør at ressursene kan bidra til en bærekraftig vekstkraft i årene framover.

TILTAKENE

STRATEGI	TILTAK	LEVERANSE	ANSVAR
Tett og god dialog mellom kommunen og næringsaktørene	1. Etablere et samarbeidsforum for samarbeid på tvers av næringer og kommunen	Dette handler om å bygge nettverk mellom aktørene og bli mer utadrettet i næringsarbeidet. Sørge for en fast arena for dialog og samhandling.	Bø kommune tar ansvar for første samling. Gjennomføres før 01.05 2014.
	2. Gjennomføre en behovsanalyse i bedriftene, med besøksrunde til bedrifter og næringsaktører	Kommunene og utviklingsapparatet må spille på lag med de lokale bedriftene – for å kartlegge disse bedriftenes behov for å skape ytterligere vekst og utvikling	Bø kommune tar ansvar for en slik kartlegging. Oppstart sommeren 2014.
	3. Styrking av næringsarbeidet i kommunen.	I første omgang utlyses en prosjektstilling ifm gjennomføringen av tiltakene i den strategiske næringsplanen	Stillingen lyses ut av Bø kommune i løpet av våren 2014 – og finansieres som et prosjekt
Utnytte kommunens beliggenhet og lokalisering nært viktige fiskefelt, ytre farled, olje-	4. Gjennomføre en mulighetsstudie for å kartlegge framtidig utnyttelse av kommunens beliggenhet	Hva er kommunens fortrinn mht beliggenhet nært både fiskefelt, ytre farled, samt olje- og gassressurser? Dette må	En slik analyse bør igangsettes og gjennomføres i 2014. Bø kommune er ansvarlig.

og gassaktiviteter i nordområdene	5. Stimulere for økt verdiskaping i fiskerinæringa i Bø 6. Tilrettelegge for forutsigbare rammebetingelser for havbruksnæringa i Bø 7. Etablere en "jordbank" som kan øke tilgangen til dyrkbar mark 8. Videreføring av prosjektet "Det eventyrlige Vesterålslammet"	analyseres og vurderes gjennom en mulighetsstudie. Kommunen må sammen med næringa gjennomføre en prosess, der en blir enig om hvordan verdiskapinga i fiskerinæringa kan styrkes i Bø. Dette omhandler felles ambisjoner, mål og strategier – med tilhørende tiltaksplan. Havbruk er ei av Norges vekstnæringar, med gode framtidsutsikter. Bø kommune må derfor sørge for å tilrettelegge for at aktørene i Bø har forutsigbare rammebetingelser "Ledig" dyrkbar mark bør kartlegges og gjøres tilgjengelig for de aktørene som vil være med å utvikle næringa i Bø Prosjektet går mot sin avslutning fram mot sommeren 2014. Det bør vurderes hvordan kunnskap og kompetanse videreføres – med sikte på videre utvikling av næringa	Fiskeriministerens besøk i Bø 30.4 markerer starten på et langsiktig utviklingsarbeid. Bø kommune tar ansvar for oppstart og igangsetting av dette arbeidet. I første omgang må Bø kommune sørge for at arealer i sjø gjøres tilgjengelig slik at råstofftilgangen styrkes. Ansvar for videreføring ligger på dagens prosjektledelse og styrende organer. Et mulig tiltak kan være en søknad mot NORA (Det nordiske Atlanterhavssamarbeid) – med relevante samarbeidsaktører. Dette avklares innen august 2014.
---	--	--	---

		og økt produksjon av lam fra Vesterålen	
Utnytte kommunens mineralske ressurser	9. Legge til rette for at kommunens mineralske ressurser kan utnyttes på en forutsigbar og bærekraftig måte	Kommunen som planmyndighet må sørge for tett og god dialog mellom de ulike aktører - og sørge for at de nødvendige rammebetingelser er på plass	Bærekraftig drift og bedriftsutvikling er næringas ansvar. Forutsigbare rammebetingelser er kommunens.
Andre forslag til tiltak utenfor de strategiske satsingsområdene	10. Beholde LORAN C stasjonen som areal for nye aktører	LORAN C stasjonen i Bø er vedtatt nedlagt fra 2017.	Kommunen er allerede i dialog med Regjeringen om bygningsmassen – om stasjonen legges ned fra 2017.
	11. Samlet oversikt over bedrifter i Bø; gjerne nettbasert	Næringsaktørene etterspør en oversikt over bedrifter og næringsaktører i Bø	Bø Næringsforening bør sørge for at slik oversikt etableres – og gjøres tilgjengelig på egnet plattform.
	12. Vegmerking og skilting	Vegmerking og skilting er mangelfull. I dag. Korreksjon av POI, skilt med "velkommen til Bø", skilting av veger mv	Et skippertak eller felles dugnad mellom Bø Næringsforening, bedriftene og kommunen må sørge for å få dette i orden.
	13. Servicekurs for varehandel og reiselivsbedrifter	Dette er kurs som av næringa selv er etterspurt	Dette er en type aktivitet som Bø Næringsforening må ta ansvar for.

